

Vergaderjaar 1998–1999

26 498

Wijziging van de Algemene bijstandswet in verband met de evaluatie van de bijstandsverlening aan zelfstandigen

Nr. 5

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 25 augustus 1999

1 Inleiding

Het kabinet heeft met instemming kennis genomen van de waardering die de meeste fracties voor de voorstellen neergelegd in het wetsontwerp hebben geuit.

De leden van de VVD-fractie wijzen erop dat de SER adviseert de commerciële dienstverlening aan kansrijke startende uitkeringsgerechtigden te bevorderen. Vervolgens refereren deze leden aan het antwoord van de regering op de naar aanleiding van de hoofdlijnennotitie (Kamerstukken 25 963 nrs. 1 en 2) gestelde vraag of met het geven van meer begeleiding in het voortraject en door het bijdragen in de kosten aan de kredietaanvragen het reguliere bankkrediet-proces kan worden doorlopen en extra risico kan worden afgedekt. Zij vragen waarom de regering niet met voorstellen in bovenstaande richting is gekomen?

Zoals ook in de beantwoording van bedoelde vraag naar aanleiding van de hoofdlijnennotitie is aangegeven zijn de banken over het algemeen terughoudend met het verstrekken van kleine kredieten aan starters vanuit een uitkeringssituatie. Indien er gesproken wordt over een uitkerings-situatie heeft dat met name betrekking op degenen die een bijstandsuitkering hebben. Het onderhavige wetsontwerp en de daarin vastgelegde voorstellen voor verbetering van de uitgangspositie van de starter vanuit een bijstandssituatie hebben dan ook betrekking op de Abw.

De volgende argumenten worden aangevoerd:

- het financieren van een startend bedrijf is in het algemeen meer risicovol dan het financieren van bestaande bedrijven;
- de bank hanteert bij het verstrekken van kleine kredieten meestal dezelfde kostbare procedures als bij grotere kredieten;
- de kredietverlening aan specifieke groepen met een problematische arbeidsmarktpositie is voor de bank veelal niet aantrekkelijk vanwege het gebrek aan zekerheden;

Het kabinet is van mening dat deze terughoudendheid niet kan worden opgeheven door meer begeleiding in het voortraject of een bijdrage in de kosten van de kredietbeoordeling. Wel kan erop worden gewezen dat uit het effectiviteitsonderzoek genoemd in de hoofdlijnennotitie (Kamerstukken 25 963 nrs. 1 en 2) is gebleken dat de starters op grond van het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz) het net zo goed doen als de

starters in het algemeen in Nederland. Op grond daarvan mag worden verwacht dat in het geval dat deze beginnende zelfstandigen na een goede start voor de doorstart kredieten nodig hebben, zij een goede kans maken op een bankfinanciering.

Verder constateren de leden van de VVD- fractie dat een van de oorzaken van het niet-gebruik van het Bbz is dat in onvoldoende mate deskundige ambtenaren beschikbaar zijn voor de uitvoering van deze regeling. Daarbij vragen zij wat eraan gedaan is deze oorzaken weg te nemen en of dit voldoende is.

De invoering van de wetwijzigingen ten aanzien van zelfstandigen zal gepaard gaan met een uitgebreide campagne van beleidsoverdracht en voorlichting. Echter om het probleem meer structureel op te lossen is in de hoofdlijnennotitie aangegeven dat ook de uitvoeringsorganisatie zal worden aangepast.

Over de veranderingen in de uitvoeringsorganisatie hebben meerdere fracties vragen gesteld. Zo heeft de PvdA-fractie in paragraaf 3.2 de vraag gesteld of wat betreft de organisatie van de voorbereidingsperiode gedacht wordt aan een analoge oplossing als in de WIK door een aantal centrum gemeenten aan te wijzen. Eenzelfde vraag stellen de leden van de CDA-fractie in paragraaf 5 over de organisatie van het Bbz.

Zoals in de hoofdlijnennotitie is aangekondigd is inmiddels een projectgroep van start gegaan waarin voorstellen zullen worden ontwikkeld ten aanzien van een organisatievorm voor de uitvoering van het Bbz die een zo groot mogelijke draagvlak heeft. Voor het eind van 1999 zal deze projectgroep haar advies aan de Minister van SZW uitbrengen. Het ligt vooralsnog niet in de bedoeling dat vanuit SZW een aantal centrumgemeenten zal worden aangewezen zoals bij de WIK is gebeurd omdat deze organisatievorm zich moeilijk verhoudt met de spreiding van aanvragers voor Bbz-krediet en met de diverse regionale situaties (landbouwgebieden, fruitteelt en MKB- stedelijke concentratie).

In de hoofdlijnennotitie is verder uiteengezet dat er verschillende varianten voor samenwerking en bundeling van krachten mogelijk zijn. Elementen die bij de verschillende varianten worden getoetst zijn: een goede verantwoordelijkheidsverdeling, de afstand tot het lokale beleid, de afstand tot de cliënt, de samenwerking met andere organisaties zowel in de sfeer van de uitvoering van de sociale zekerheid, arbeidstoeleiding als die op het terrein van het zelfstandig ondernemerschap zoals de Kamers van Koophandel en de financiële gevolgen.

Vervolgens stellen de leden van de VVD-fractie de vraag op welke wijze zeker wordt gesteld dat in de uitvoeringspraktijk bij de keuze van een bijstandsgerechtigde voor een traject in de richting van loondienst of zelfstandig ondernemerschap steeds wordt nagegaan welk traject het snelst en meest blijvend tot uitstroom kan leiden en welke financiële inspanningen met een traject zijn gemoeid in verhouding tot het resultaat. In de eerste plaats zal er door middel van een voorlichtingscampagne en beleidsoverdracht vanuit SZW voor worden gezorgd dat zowel de organisaties die bij de uitvoering van de regeling zijn betrokken als de potentiële cliënten goed op de hoogte zijn van de inhoud van het onderhavige wetsvoorstel. Op grond daarvan mag worden verwacht dat de regeling uitgevoerd zal worden overeenkomstig de uitgangspunten van de regeling. Door de directie Toezicht van SZW wordt er op toegezien dat de wet- en regelgeving goed wordt uitgevoerd. Daarnaast zal een nieuwe handreiking voor de uitvoering door Divosa worden uitgebracht. Tenslotte vragen de leden van de VVD- fractie op welke wijze het startersbeleid van SZW en van EZ in samenhang wordt gezien en of de uitsluiting van de Borgstellingsregeling MKB-kredieten al ongedaan is gemaakt.

Het startersbeleid van EZ heeft als doel om de mogelijkheden van het ondernemerschap in het algemeen te bevorderen. Een nota over dit

onderwerp zal medio september aan de Tweede Kamer worden aangeboden. Met het onderhavige wetsvoorstel Abw bevordert SZW de kansen op ondernemerschap van personen in een bijstandssituatie. Er is overleg gaande met EZ om de onderlinge uitsluiting van de kredietverlening op grond van het Bbz en de Borgstellingsregeling MKB-kredieten binnen een jaar op te heffen.

De leden van de CDA-fractie informeren naar de samenhang tussen het beleid van EZ, BZK en SZW als het gaat om het stimuleren van startende ondernemers en het Grotestedenbeleid.

Het Grotestedenbeleid van het kabinet wordt gecoördineerd door BZK. Het in het kader van dit beleid te voeren startersbeleid wordt getrokken door EZ. EZ heeft daartoe een werkgroep opgericht waaraan een vertegenwoordiging van de Grote Steden deelneemt en ook SZW in vertegenwoordigd is.

Vervolgens wijzen deze CDA-leden erop dat zuivere concurrentieverhoudingen in het oog dienen te worden gehouden. Daarbij vragen zij hoe gestimuleerd kan worden dat een krediet op grond van het Bbz een opstap is naar een commercieel krediet en op welke manier de Borgstellingsregeling MKB-kredieten daarbij een rol kan spelen. Zoals ook reeds bij de beantwoording van de vraag van de leden van de VVD-fractie is gesteld mag worden verwacht dat indien een starter die met behulp van het Bbz de aanloopfase op een goede manier is doorgekomen het geen probleem zal zijn om bij de bank een beroep te doen op financiering van de doorstart. Zo blijkt uit onderzoek van het Economisch Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf (EIM) dat uitkeringsgerechtigden na de start in gelijke mate als niet-uitkeringsgerechtigden in hun bedrijf investeren. Daarbij werken de uitkeringsgerechtigden in gelijke mate met geleend geld. Dit geld wordt door de uitkeringsgerechtigden in iets mindere mate bij de bank geleend dan door de niet-uitkeringsgerechtigden (76% versus 82% van de leners). Indien er voor verdere investeringen in het bedrijf een commercieel krediet wordt aangevraagd, kan de bank een beroep doen op het Borgstellingsfonds.

De leden van de fractie van GroenLinks wijzen erop dat in het effectiviteitsonderzoek is aangegeven dat het Bbz slecht scoort als het om het bereik van voorlichting gaat. In dat verband vragen zij wat voor voorlichtingsbeleid op dit moment door de rijksoverheid en de gemeenten wordt gevoerd en of de regering voornemens is actievere voorlichting te geven over de mogelijkheden die deze wet biedt voor uitkeringsgerechtigden om met een eigen bedrijf te beginnen.

Gelet op de resultaten van het effectiviteitsonderzoek is besloten de verbeteringen die in de regeling worden aangebracht ook aan een intensiever voorlichtingstraject te koppelen. Zoals gezegd zal ook Divosa een nieuwe Bbz-handreiking uitbrengen. Tenslotte mag van de verbetering van de uitvoeringsorganisatie ook een gunstige invloed op het bereik van het Bbz worden verwacht.

De leden van de fractie van GroenLinks stellen verder nog een aantal vragen over het zogenaamde marginale ondernemerschap. Allereerst vragen zij op grond waarvan tot de conclusie wordt gekomen dat personen, die marginaal zelfstandige activiteiten verrichten, niet op uitstroom zijn gericht, dit in antwoord op vragen die eerder zijn gesteld in het kader van de Hoofdlijnennota.

Met de wijziging van de Abw in 1996 is de uitstroom uit de uitkering hoofddoelstelling van de wet geworden. Zo spoedig als mogelijk is moet een uitkeringsgerechtigde weer zelfstandig in een eigen inkomen voorzien. Met de onderhavige voorstellen wordt nog eens benadrukt dat uitstroom uit de uitkering zowel in het kader van de arbeidsmarkt als in de vorm van zelfstandig ondernemerschap kan plaatsvinden. Het verrichten van marginale zelfstandige activiteiten is noch in de zin van de arbeidsmarkt noch in de zin van zelfstandig ondernemerschap te beschouwen als een feitelijke uitstroom uit de uitkering. Het verrichten van dergelijke

activiteiten kan zelfs uitstroom naar arbeidsmarkt of ondernemerschap belemmeren. Dit wil echter niet zeggen dat het verrichten van dergelijke zelfstandige activiteiten in relatie tot het hebben van een bijstandsuitkering onmogelijk is. Het kan wel degelijk voorkomen dat men dergelijke activiteiten ontplooit indien dit passend is in het traject naar uitstroom. Uitdrukkelijk is het verrichten van dergelijke activiteiten geen einddoel op zich en kunnen zij dan ook niet beschouwd worden als einddoel van een traject gericht op uitstroom naar de arbeidsmarkt of naar zelfstandig ondernemerschap. Wat dit laatste betreft staat altijd voorop dat een traject naar zelfstandig ondernemerschap een traject is gericht op een levensvatbaar bedrijf waaruit voldoende inkomen zijn te halen zodat geen beroep meer op een uitkering hoeft te worden gedaan. Het verrichten van marginale zelfstandige activiteiten houdt – zoals de omschrijving letterlijk luidt – geen onafhankelijkheid van een uitkering in; ook niet op een afzienbare termijn. Was dit wel het geval dan zou in het kader van de Abw gesproken kunnen worden van een levensvatbaar bedrijf en zou door middel van het Bbz ondersteuning mogelijk zijn.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen zich voorts in dit kader af of er niet een nieuw experimenteerartikel in de Abw kan worden opgenomen voor het experimenteren met marginaal ondernemerschap door de gemeenten. Verder vragen zij zich af of het onderzoek dat door VWS is gestart naar marginale zelfstandige activiteiten reeds afgerond is. Op dit moment acht de regering een aanpassing van de wet om experimenten op dit terrein mogelijk te maken niet passend in de voorstellen zoals deze nu ten aanzien van zelfstandig ondernemerschap voorliggen. De regering acht het van belang eerst ervaring op te doen in het voorbereidingsjaar en aan de hand van deze ervaringen en de uitkomsten van het onderzoek van VWS nader het marginaal ondernemerschap te bezien in relatie tot de doelstelling van de Abw de uitstroom te bevorderen. Het bedoelde onderzoek zal naar verwachting nog dit jaar worden afgerond.

De leden van de fracties van RPF en GPV vragen naar de consequenties van de beoordeling van de keuze van de toeleidingstrajecten waarbij steeds zorgvuldig moet worden nagegaan welk traject het snelst en meest blijvend tot uitstroom kan leiden. Tenslotte vragen zij of de regering inzichtelijk kan maken wat de wegingsfactoren zijn die bij de keuze voor de ene of het andere traject een rol spelen.

Algemeen uitgangspunt van de Abw is dat iemand die beroep op de bijstand doet zo spoedig mogelijk weer zelfstandig in de kosten van het bestaan kan voorzien. Dit betekent dat in het geval dat voor de uitkeringsgerechtigde een functie in loondienst beschikbaar is dan wel door middel van een kort traject beschikbaar kan komen en aangenomen mag worden dat hiermee een blijvende uitstroom kan worden bereikt, dit traject van loondienst voor zal gaan op het starten van een bedrijf met behulp van het Bbz omdat het traject langer duurt. Aan de andere kant kan het zo zijn dat gelet op de kwaliteiten van de persoon en het ontbreken van mogelijkheden door middel van loondienst aan de slag te komen een traject naar zelfstandig ondernemerschap de aangewezen aanpak blijkt te zijn voor de betrokkene om structureel weer een eigen inkomen te verwerven. Het uitgangspunt dat nagegaan wordt welk traject het snelst en meest blijvend tot uitstroom zal leiden houdt in dat het in de regel ook het traject zal zijn dat de minste financiële lasten met zich brengt.

Uiteraard speelt de keuze van de persoon een belangrijke rol. De motivatie is van cruciaal belang om als ondernemer te kunnen slagen. Voorts wordt bij de beantwoording van de vraag of iemand kan worden toegelaten tot een traject gericht op het zelfstandig ondernemerschap, aandacht besteed aan de volgende elementen: vakbekwaamheid, ervaring, inzicht in de markt, de ondernemersvaardigheden van de betrokken persoon zoals het kunnen werken met marketing en met begrotingen, acquisitievaardigheden enz. Tenslotte wordt de houding van de betrokken persoon

beoordeeld: wordt initiatief getoond, is de betrokkene creatief, neemt hij verantwoordelijkheid, durft hij risico's te nemen, is hij doelgericht en kortom kan hij zich ontwikkelen tot ondernemer?

2. Het advies van de SER

De leden van de PvdA-fractie vragen of de regering een opvatting heeft over de discrepantie in de benadering van de SER tussen de aanbevelingen ten aanzien van het etnisch ondernemerschap in een eerder advies en de opmerkingen in hun advies over de onderhavige voorstellen ten aanzien van het starten vanuit een uitkeringssituatie.

Allereerst dient opgemerkt te worden dat ten aanzien van het etnisch ondernemerschap de regering aan de SER heeft gevraagd om haar te adviseren over het te voeren beleid. Met betrekking tot de starters vanuit een uitkeringssituatie heeft het kabinet op basis van de evaluatie van de bijstandsverlening aan zelfstandigen zelf voorstellen ontwikkeld en deze ter advisering aan de SER voorgelegd.

De SER stelt het primaat van loondienst voorop als het gaat om de uitstroom uit de Abw in het algemeen en ziet echter wel redenen voor allochtonen hiervan af te wijken omdat deze groep bij uitstek kansen heeft door zelfstandig ondernemerschap uit de uitkering te geraken. Een verklaring voor deze discrepantie zou gelegen kunnen zijn in het feit dat het bij het etnisch ondernemerschap om een afgebakende groep gaat waarbij met name het aspect van ondernemerschap is uitgediept, terwijl het in de voorstellen van het kabinet inzake uitkeringsgerechtigden om een veel grotere groep gaat waarbij ondernemerschap maar één van de mogelijkheden is om uit te stromen. Al jaren is ongeveer 10% van de beroepsbevolking in Nederland zelfstandig ondernemer; dit zal niet door deze voorstellen in de Abw enorm toenemen. Er zullen dus altijd meer mensen uit blijven stromen naar loondienst. De regering wil daarbij voor de mensen die de kwaliteiten hebben om zelfstandig ondernemer te worden geen onderscheid maken tussen uitstroom naar het zelfstandig ondernemerschap en die naar loondienst (zie ook de beantwoording van de vragen van de fracties van RPF en GPV in de vorige paragraaf).

De leden van de fractie van D66 vragen of de regering bij het voorbereiden van deze wetwijziging ook kennis heeft genomen van het SER-advies inzake etnisch ondernemerschap van 19 juni 1998.

Deze leden stellen veel belang in het stimuleren van allochtonen en vrouwen in een uitkeringssituatie en vragen de regering dan ook hiervoor extra maatregelen te nemen.

Bij de voorbereiding van dit wetsvoorstel heeft het kabinet kennis genomen van het SER-advies inzake etnisch ondernemerschap. Het kabinet is van oordeel dat de voorgestelde verbeteringen zoals de periode van maximaal een jaar waarin de uitkeringsgerechtigde zich kan voorbereiden op het zelfstandig ondernemerschap en de verlenging van de uitkeringsperiode binnen het Bbz zelf met name vrouwen en allochtonen ten goede zal komen. De regering verwacht goede effecten van de verbeteringen in het wetsontwerp en heeft geen behoefte nu weer extra maatregelen te treffen zonder de nu voorgestelde maatregelen op hun werking te hebben kunnen beoordelen.

Uit de pilotprojecten die samen met EZ in 1997 zijn opgezet is reeds gebleken het hanteren van een voorbereidingsperiode een gunstige uitwerking heeft op het succesvol aanvragen van een Bbz-uitkering. Deze pilotprojecten hebben een looptijd van twee jaar en zullen in juli 1999 worden beëindigd. Het eindrapport zal voor het einde van het jaar aan de Tweede Kamer worden aangeboden.

3. De voorstellen

3.1 Verlenging van de duur van inkomensondersteuning

De leden van de fractie van de PvdA vragen welke keuze de regering maakt bij de organisatie van de toetsing van de levensvatbaarheid? Ook de leden van de CDA-fractie vragen op welke wijze getoetst zal worden of het starten van een eigen bedrijf voor de bijstandsgerechtigde een reëel perspectief is. Daarbij vragen zij hoe getoetst wordt of een bedrijf levensvatbaar is. Wie adviseert de gemeente hierover? Speelt de Kamer van Koophandel hierbij een rol? Op welke wijze zullen de verschillen in beoordeling door gemeenten weggenomen worden? Is de projectgroep die de eisen opstelt waaraan de adviesorganen de levensvatbaarheid moeten toetsen al klaar met zijn werk?

De leden van de fractie van D66 constateren dat uit de evaluatie in 1997 is gebleken dat de levensvatbaarheidstoets versnipperd wordt uitgevoerd. Daarbij benadrukken deze leden het belang van een zo objectief mogelijke toets en vragen of de regering nog maatregelen neemt om dat te bewerkstelligen.

Uit de evaluatie in 1997 is gebleken dat, ondanks dat de gemeenten sinds 1 januari 1996 vrij waren in de keuze van een adviesorgaan, het grootste deel van de gemeenten deze rapportage nog steeds laten uitvoeren door het Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf (IMK) of de Landelijke service voor regelingen (LASER), een dienst van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Andere gemeenten schakelen echter kleine adviesbureaus in.

Zoals in de hoofdlijnennotitie is aangegeven acht de regering het een aantasting van de eigen verantwoordelijkheid van de gemeenten om één of meerdere organisaties aan te wijzen die bij uitsluiting van anderen de toetsing voor hun rekening nemen en daarmee een monopoliepositie gaan innemen. Het kabinet hecht grote waarde aan een deskundige en betrouwbare advisering over de levensvatbaarheid en heeft daarom voorgesteld een projectgroep in te stellen.

Deze projectgroep is inmiddels met haar werkzaamheden begonnen en zal in de tweede helft van dit jaar een advies uitbrengen. De taakopdracht van de projectgroep is als volgt geformuleerd: De projectgroep formuleert criteria waaraan een adviesorgaan bij haar advisering aan de gemeente inzake de levensvatbaarheid van een bedrijf of beroep ingevolge de Abw/Bbz dient te voldoen teneinde de gemeenten in staat te stellen het adviesorgaan te toetsen op deskundigheid en betrouwbaarheid.

Het kabinet gaat ervan uit dat de gemeenten op basis van geformuleerde criteria van deze projectgroep in staat zullen zijn deskundige en betrouwbare organisaties in te schakelen waarmee versnippering wordt voorkomen. De belangrijkste taken van de Kamers van Koophandel zijn voorlichting en registratie. Om deze reden ligt het niet in de rede dat deze Kamers een rol zullen spelen bij de beoordeling van de levensvatbaarheid. De leden van de VVD-fractie kunnen instemmen met de verlenging van de duur van de inkomensondersteuning maar betwijfelen de mogelijkheid tot verdere verlenging en vragen of de toevoeging aan artikel 8 lid 2 onbepaalde verlenging mogelijk maakt. Deze leden zijn van mening dat bij een permanente inkomensondersteuning niet meer gesproken kan worden van een levensvatbaar bedrijf. Ook de leden van de CDA-fractie wijzen erop dat de levensvatbaarheidstoets met name een rol speelt bij de verlenging van de krediettermijnen tot 36 maanden en zijn van mening dat slechts in uitzonderlijke gevallen tot deze verlenging kan worden overgegaan. Tenslotte vragen deze leden of bij de beoordeling van de levensvatbaarheid rekening wordt gehouden met zorgtaken.

De leden van de fracties van RPF en GPV vragen hoe de regering de levensvatbaarheid bij voorbaat kan bepalen als een verlenging tot 36 maanden nodig is. Daaraan wordt de vraag gekoppeld of de gemeenten

de extra kosten die met deze verlenging zijn gemoeid op dezelfde manier kunnen declareren als de overige kosten die met het Bbz samenhangen. Bij de beoordeling van de levensvatbaarheid wordt uitgegaan van de situatie die bereikt wordt na afloop van de aanlooperperiode. Vervolgens wordt een inschatting gemaakt van de lengte van deze aanlooperperiode. Zoals in de hoofdlijnennotitie is aangegeven en in het Bbz zal worden opgenomen vindt bij de verlenging van de periode van inkomensondersteuning na 6, 12 en 24 maanden een onderzoek plaats of de verwachte levensvatbaarheid en de behoefte aan inkomensondersteuning nog aanwezig is. Verwacht mag worden dat de verlenging na de periode van 18 maanden (na de eerste twee verlengingen) in een beperkt aantal gevallen zal plaatsvinden. Deze verlenging is met name nodig in die gevallen waarin van te voren duidelijk is dat voor de ontwikkeling van het product of de marktwerking meer tijd nodig is. Tot nu toe moesten deze aanvragen worden afgewezen.

In de gevallen waarin de belanghebbende om redenen van medische of sociale aard met de uitoefening van het bedrijf of zelfstandig beroep onvoldoende inkomen verwerft om in de noodzakelijke kosten van het bestaan te voorzien, is verdere verlenging van deze termijn mogelijk. Daarbij kan worden gedacht aan zorgtaken of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid. Om te voorkomen dat op deze manier niet-levensvatbare initiatieven een kans krijgen wordt de eis gesteld dat het bedrijf of beroep in beginsel levensvatbaar is, dat wil zeggen dat als de starter geen medische of sociale problemen zou hebben die zijn verdien capaciteit beïnvloeden, verwacht mag worden dat er een toereikend inkomen behaald kan worden. Ook in deze situatie zal regelmatig worden onderzocht of dit uitgangspunt nog geldt.

De extra kosten van de verlengde uitkeringen voor levensonderhoud kunnen op de gebruikelijke manier worden gedeclareerd. Daarbij kan er rekening mee worden gehouden dat de gemeenten de bedrijfsinkomsten in mindering brengen op de uitkering.

De leden van de CDA -fractie vragen vervolgens of bij de beoordeling van de levensvatbaarheid rekening wordt gehouden met de looninkomsten van een vaste parttime-functie en hoe daarbij wordt omgegaan met deeltijdondernemerschap?

Inderdaad wordt voorgesteld om bij de beoordeling van de levensvatbaarheid bij starters rekening te houden met de looninkomsten uit een vaste parttime functie. Op deze manier wordt deeltijdondernemerschap toegestaan. Overigens wordt in het Bbz bij gevestigde zelfstandigen dit deeltijdondernemerschap al jaren toegestaan en wordt de uitzondering ten aanzien van beginnende zelfstandigen thans opgeheven.

3.2 De voorbereidingsperiode

De leden van de PvdA-fractie vragen op welke wijze de regering de organisatie en financiering van de voorbereiding en begeleiding ter hand zal nemen. Hoe vindt de afstemming en financiering en eventueel opdrachtgeverschap van scholing en trajectbegeleiding plaats, daar waar (reeds bestaande) particuliere organisaties een rol spelen? Ook de leden van de CDA-fractie haken aan op de voorbereidingstijd in paragraaf 3.1. Zij wijzen erop dat juist als een voorbereidingstijd wordt geïntroduceerd waarin geen sollicitatieplicht is, het van groot belang is dat er een grote mate van zekerheid is; dat er een werkelijk perspectief is.

Om meer starters een kans te geven is de voorbereidingsperiode van maximaal een jaar geïntroduceerd. Deze voorbereidingsperiode is nodig omdat de starter in spé nog tijd nodig heeft om zich op het zelfstandig ondernemerschap te oriënteren en op dat moment nog niet in staat is een ondernemersplan op stellen. De toets aan het begin van een dergelijk traject is in verband daarmee van een andere aard dan de levensvatbaarheidstoets waarin het ondernemersplan wordt beoordeeld.

In de hoofdlijnennotitie is deze toets als volgt omschreven: «Voor de start van het traject zal door een deskundige in overleg met de uitkeringsinstantie moeten worden vastgesteld of het aannemelijk is dat na de voorbereidingsfase een succesvolle vervolgaanvraag op grond van het Bbz kan worden ingediend.» In de Pilotprojecten wordt momenteel ervaring opgedaan met het hanteren van een voorbereidingsperiode voor de daadwerkelijke start met het bedrijf door middel van een krediet op grond van het Bbz. De eerste aanwijzingen zijn dat het hanteren van een voorbereidende periode gunstig uitwerkt op het succesvol aanvragen van een Bbz-krediet. Het project wordt dit jaar afgerond en een eindrapport zal ook dit jaar nog beschikbaar komen.

Wordt de cliënt tot het traject toegelaten dan kunnen de kosten van de deskundige, particuliere organisatie die de begeleiding ter hand neemt bij SZW worden gedeclareerd. Voor de kosten van scholing zal een beroep kunnen worden gedaan op het WIW- scholings- en activeringsbudget. Verder vragen de leden van de PvdA-fractie zich af in welke mate of op welke manier de regering bereid is ruimte te maken voor zeer kleinschalig ondernemerschap waarbij zij met name verwijzen naar de voorstellen hierover in de notitie Etnisch Ondernemerschap. In deze notitie wordt gewezen op de specifieke situatie van etnische ondernemers die met hun start van het bedrijf niet altijd passen binnen het huidige toetsingskader van zelfstandig ondernemerschap.

De regering meent dat de huidige voorstellen zeer goed passen bij de in de genoemde notitie aangegeven knelpunten voor het starten van een bedrijf door iemand uit een etnische groepering. Niet alleen door het voorbereidingsjaar en de verlenging van de start in het Bbz tot 36 maanden, maar ook door het verplicht begeleiden in het voorbereidingsjaar door professionele organisaties nemen de kansen voor een succesvolle start toe. In de praktijk zijn er verschillende organisaties die zich gespecialiseerd hebben in het begeleiden van starters van etnische afkomst. Verder kan nog opgemerkt worden dat juist in het voorbereidingsjaar onder begeleiding en met behulp van een financiële ondersteuning van de gemeente als het ware op een zeer kleine schaal «drooggezwommen» kan worden om de verschillende aspecten van de op te zetten onderneming te testen en gelijktijdig een goed zicht te krijgen op de ondernemerskwaliteiten van de starter. De voorstellen houden tevens in dat indien er tijdens de start (op basis bijvoorbeeld van de constatering in de voorbereidingsfase) blijkt dat de deskundigheid van de starter nog tekort schiet de gemeente geld ter beschikking heeft voor begeleiding en scholing van de starter. Centraal staat ook voor deze groep van starters dat het bedrijf levensvatbaar is en na de startfase de betrokkene zelfstandig kan bestaan. De regering is dan ook van mening dat extra maatregelen voor starters met een etnische achtergrond gelet op de verbeteringen die nu worden aangebracht niet noodzakelijk zijn.

De leden van de fractie van D66 vragen of de gemeenten voldoende voorbereid zijn om de deskundigen beschikbaar te stellen die de starters gaan begeleiden.

Voor de begeleiding in de voorbereidingsperiode hoeven de gemeenten niet zelf deskundigen beschikbaar te stellen maar kunnen zij particuliere organisaties inschakelen. In de praktijk zijn er tal van organisaties die zich bezighouden met begeleiding van starters in het algemeen en van specifieke groepen zoals vrouwen en allochtonen. Zoals bij de beantwoording van de vragen die naar aanleiding van de hoofdlijnennotitie naar voren is gebracht zal SZW in overleg met de VNG en Divosa werken aan handvatten die de gemeenten kunnen helpen bij hun keuze van één van deze organisaties (maatwerk) en de uniformiteit en kwaliteit van de adviezen kunnen bevorderen.

De leden van de fracties van RPF en GPV vragen of de voorbereidingsperiode van 12 maanden in principe is opgenomen binnen de 36 maanden of dat deze eraan voorafgaat.

De voorbereidingsperiode gaat vooraf aan de periode van 36 maanden.

3.3 De bijstand in de met de voorbereiding samenhangende kosten

De leden van de fractie van de PvdA vragen op welke wijze en wanneer de gemeenten gewezen zullen worden op de mogelijkheden om gebruik te maken van de WIW, als het gaat om de toeleiding en scholing voor startende ondernemers.

Het ligt in de bedoeling om dit najaar en volgend jaar verschillende voorlichtingsactiviteiten in het kader van gemeentelijk arbeidsmarktbeleid te bundelen. Voorlichting wordt in elk geval voorzien ten aanzien van de verdere implementatie van WIW, Sluitende Aanpak, scholing van werkzoekenden/startkwalificatie en het nieuwe BBZ. De voorlichting geschiedt deels in de vorm van regionale bijeenkomsten. Het ligt in de bedoeling om daarbij ook specifiek aandacht te geven aan de uitvoering van de WIW in kleine(re) gemeenten, met name aan de inzet van het scholings- en activeringsbudget voor de toeleiding naar de arbeidsmarkt. Hierbij zal ook worden gewezen op de mogelijkheden van het scholings- en activeringsbudget.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen naar de ervaringen die tot nu toe zijn opgedaan met de inzet van het scholings- en activeringsbudget van de WIW.

De WIW is op 1 januari 1998 in werking getreden. Met ingang van 1 juli 1998 wordt de uitvoering van de wet voor wat betreft de dienstbetrekkingen en werkervaringsplaatsen gemonitord. Uit de contacten met gemeenten bleek evenwel dat het nog niet mogelijk was om de uitvoering met betrekking tot (sociale) activering en scholing te monitoren. Dit wordt onder andere veroorzaakt omdat de doelgroep van de WIW een overlap kent met andere regelingen en de bestedingsmogelijkheden van het scholings- en activeringsbudget breed zijn. Ook de koppeling van diverse administratieve bestanden binnen gemeenten stuit veelal op problemen. Daarom wordt op zeer korte termijn een vooronderzoek gestart naar de wijze waarop informatie kan worden verkregen over de uitvoering van de scholing en activering. Uit het voorgaande volgt dat op dit moment geen inzicht bestaat in de mate waarin het scholings- en activeringsbudget wordt ingezet als voorbereiding voor startende ondernemers.

4. Financiële consequenties

De leden van de PvdA-fractie vragen of de regering een registratie laat plaatsvinden van de kosten die met de voorstellen gepaard gaan en de inverdieneffecten die zullen optreden. Zij vragen deze gegevens twee jaar na invoering aan de Kamer te verstrekken.

De gemeenten declareren de kosten van het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen bij het Rijk. De ontwikkeling van het aantal en bedrag van gedeclareerde inkomensondersteuning, kredieten en onderzoekskosten kunnen worden vergeleken met de cijfers van voor het wetsvoorstel. De uitkeringslasten van het Bbz en de onderzoekskosten worden jaarlijks in de begroting van SZW weergegeven. Inverdieneffecten worden pas op langere termijn zichtbaar en zullen worden meegenomen in de evaluatie die is gepland vier jaar na de invoering.

De leden van de PvdA-fractie en de leden van de CDA-fractie vragen op welke wijze in de financiering wordt voorzien van de geraamde meerkosten, die in het eerste jaar 3,1 mln bedragen en oplopen tot 18,4 mln in 2002, waarna ze structureel 13,3 mln bedragen.

De meerkosten van dit voorstel worden binnen de begroting van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid opgevangen.

De leden van de PvdA-fractie vragen in hoeverre er afstemming plaatsvindt tussen de budgetten die vanuit EZ voor startend ondernemerschap beschikbaar worden gesteld en de budgetten die beschikbaar zijn of komen voor starten vanuit de uitkering.

In het kader van het Grotestedenbeleid worden door EZ budgetten beschikbaar gesteld om het starten te bevorderen. Daarnaast worden de steden gestimuleerd om ten aanzien van de uitkeringsgerechtigden, die het in zich hebben om zelfstandige te worden zoveel mogelijk gebruik te maken van de mogelijkheden die het Bbz biedt. (Voor de bijstandsverlening op grond van het Bbz worden geen budgetten beschikbaar gesteld. Het betreft hier immers een individuele uitkering of kredietverstrekking in het kader van de uitvoering van de bijstand. De gemeenten kunnen 90% van deze bijstandsuitgaven bij SZW declareren.) De leden van de VVD-fractie nodigen de regering uit om de verwachting dat het aantal Bbz-starters in drie jaar tijd verdubbelt tot 3200 als de tenminste te realiseren doelstelling aan te merken. De leden van de fracties van RPF en GPV vragen waarop de verwachting van de verdubbeling van het aantal starters is gebaseerd. Bestaat niet de mogelijkheid dat het met deze regeling in plaats van gemakkelijker juist moeilijker wordt om te kiezen voor het zelfstandig ondernemerschap? Zal door de verlenging van de inkomensondersteuning tot 36 maanden de screening van uitkeringsgerechtigden niet strenger worden?

Er wordt van de veronderstelling uitgegaan dat in de structurele situatie als gevolg van de verlenging van de uitkeringsperiode ongeveer 300 starters per jaar meer een kans zullen krijgen om met een eigen bedrijf te beginnen. Eenzelfde effect wordt verwacht van de verhoging van het krediet. Op basis van de aantallen uitkeringsgerechtigden die in de Pilotprojecten aan een voorbereidingsperiode meedoen, mag worden verwacht dat per jaar minstens 600 personen aan een dergelijke voorbereiding zullen meedoen. Tenslotte mag door meer begeleiding worden verwacht dat het aantal geslaagde starters zal toenemen.

Door de introductie van de voorbereidingsperiode wordt de uitkeringsgerechtigde een mogelijkheid geboden om zich te oriënteren op het zelfstandig ondernemerschap. Daarmee wordt de drempel om met een eigen bedrijf te beginnen verlaagd. Door de mogelijkheid om de inkomensondersteuning te verlengen tot 36 maanden kunnen degenen die een langere aanlooperperiode nodig hebben om hun product te ontwikkelen of de markt te bewerken, nu een kans krijgen om zelfstandig te worden, terwijl deze aanvragen tot nu toe werden afgewezen. De vrees van de leden van de fracties van RPF en GPV dat het met deze regeling moeilijker wordt om te kiezen voor het zelfstandig ondernemerschap wordt derhalve niet gedeeld.

Ten aanzien van de uitnodiging van de leden van de VVD-fractie om verdubbeling van het aantal Bbz starters na drie jaar als een te realiseren doelstelling aan te merken, wordt erop gewezen dat het Bbz wordt uitgevoerd door de gemeenten. SZW kan slechts voorwaarden-scheppend bezig zijn. Daarbij wordt de ontwikkeling nauwkeurig gemonitord.

5. Tot slot

De leden van de PvdA-fractie vragen wanneer een evaluatie zal plaatsvinden.

De evaluatie zal plaatsvinden in het vierde jaar na de invoering. Pas na zoveel jaar is duidelijk wat de effecten zijn van de verlenging van de uitkeringsperiode tot 36 maanden. Bij deze evaluatie zal aan de wens van de leden van de VVD-fractie, om ook aandacht te besteden aan het aantal en de slaagkans van Bbz-starters, worden voldaan.

De leden van de VVD-fractie vragen of een fraudetoets heeft plaatsgevonden. Op welke onderdelen is de gewijzigde regeling fraudegevoelig. Bij de voorbereiding van het wetsvoorstel is uitvoerig aandacht besteed aan de uitvoerbaarheid en de handhaafbaarheid van de regeling. Daarbij kan erop worden gewezen dat bij de toelating tot de voorbereidingsperiode door een deskundige in overleg met de uitkeringsinstantie wordt nagegaan of het aannemelijk is dat na de voorbereidingsfase een succesvolle vervolgaanvraag op grond van het Bbz kan worden ingediend. Bij de beoordeling van de levensvatbaarheid wordt door een deskundige een nauwgezet onderzoek uitgevoerd. Op grond van deze zorgvuldige toetsingen is de onderhavige regeling niet fraudegevoelig. Met de term uitkeringsgerechtigden wordt in de MvT – tenzij anders aangegeven – de groep van bijstandsgerechtigden bedoeld.

Verder vragen de leden van de VVD-fractie of de regering kan ingaan op de mogelijkheden voor WW-gerechtigden om een bedrijf te starten in vergelijking met de nu voorgestelde verbeterde mogelijkheden voor bijstandsgerechtigden? Zij denken in dit verband aan WW-gerechtigden voor wie inpassing in werk op problemen stuit.

Tot nu toe is het kabinet terughoudend geweest met het bieden van faciliteiten aan WW-uitkeringsgerechtigden die een bedrijf starten. De reden hiervoor is dat het gevaar van oneerlijke concurrentie niet ondenkbeeldig is. Niettemin erkent het kabinet dat ook aan werkzoekenden met een WW-uitkering, die overwegen een bedrijf te starten, ruimere mogelijkheden moeten worden geboden. Het Landelijk instituut sociale verzekeringen heeft in april 1998 de mogelijkheden voor een oriëntatiefase verruimd. In voorkomende gevallen kan deze oriëntatiefase eenmalig met 3 maanden worden verlengd tot 6 maanden. Daarnaast is in de Wet experimenten WW voorzien in een tweetal experimenten die erop zijn gericht de aspirant-starter ruimere mogelijkheden te bieden (zie Kamerstukken 26 394). Deze wet voorziet in de mogelijkheid om de WW-uitkering te doen herleven na 3 jaar in plaats van de in de huidige wetgeving opgenomen termijn van anderhalf jaar, indien de werkzaamheden voor het bedrijf binnen deze periode geheel zijn beëindigd. Tevens is voorzien in de mogelijkheid van een experiment waarin de inkomsten uit het bedrijf in mindering worden gebracht op de uitkering, in plaats van het korten van de uitkering voor de uren waarvoor men in het bedrijf werkzaam is geweest. Hiermee krijgt de aspirant-starter de mogelijkheid de startperiode, waarin het inkomen doorgaans nog niet toereikend is, te overbruggen.

De leden van de VVD-fractie nodigen de regering uit een vergelijking te maken tussen de faciliteiten voor bijstandsgerechtigde starters en niet bijstandsgerechtigde starters, zoals bijvoorbeeld partners van personen met een inkomen vlak boven bijstandsniveau, en vragen de regering hoe de regering de redelijkheid en de wenselijkheid van deze verschillen beoordeelt.

Aangezien de bijstandsverlening aan zelfstandigen is opgenomen in de Abw kunnen alleen bijstandsgerechtigden een beroep doen op de mogelijkheden van de voorbereidingsperiode, de inkomensvoorziening gedurende de aanlooperperiode en de kredietverstrekking tot maximaal f 60 000,- na aanvaarding van het wetsvoorstel.

Er zijn verschillende redenen voor dit verschil tussen de mogelijkheden voor bijstandsgerechtigden en niet-bijstandsgerechtigden.

In de eerste plaats zijn uitkeringsgerechtigden, gelet op het algemene uitgangspunt van de Abw, gehouden alles in het werk te stellen zo spoedig mogelijk weer zelfstandig te kunnen voorzien in de noodzakelijke kosten van het bestaan. Dit geldt bij gezinnen voor beide partners. Om een einde aan de uitkerings situatie en het beroep op de openbare kas te

maken dienen er ook faciliteiten te zijn die afgestemd zijn op de mogelijkheden van de bijstandsgerechtigde.

In de tweede plaats is de marge voor degene wiens partner een inkomen heeft dat hoger is dan de bijstandsnorm, groter dan voor degene die op een bijstandsniveau zitten. Met het inkomen van de partner kan gedurende de voorbereidingsperiode en in de aanlooperperiode in de kosten van het bestaan worden voorzien. Voor de kredietverlening zijn deze personen aangewezen op de banken. Daarbij kan in de gevallen waarin niet voldoende zekerheden geboden kunnen worden door de banken gebruik worden gemaakt van de Borgstellingsregeling MKB-kredieten.

De Abw kan niet als een algemene voorziening worden gezien om het starten van een bedrijf te bevorderen.

De CDA-fractie meent dat ook voor uitkeringsgerechtigden op grond van andere sociale zekerheidswetten de mogelijkheid tot het starten van een eigen bedrijf een reëel perspectief dient te zijn. Ook voor deze groepen zijn er op dit moment stimuleringsregelingen. Waarom worden deze niet gestroomlijnd, zo is de vraag van de leden van deze fractie. Ook de fractie van D66 vraagt zich af of de regeling die nu voor bijstandsgerechtigden gaat gelden om maximaal een jaar het zelfstandig ondernemerschap voor te bereiden niet voor WW-ers/alle starters moet worden ingevoerd.

Stroomlijning van de regelgeving wordt momenteel niet overwogen. Voor starters in de bijstand zijn andere instrumenten noodzakelijk dan voor WW-uitkeringsgerechtigden. Voor de eerste groep is in principe, gezien de afstand tot de arbeidsmarkt, meer begeleiding noodzakelijk. Voor WW-uitkeringsgerechtigden, die meestal een kortere afstand tot de arbeidsmarkt hebben, zijn minder zware instrumenten noodzakelijk. Daarnaast dreigt bij WW-ers in het algemeen in wat sterkere mate het gevaar van oneerlijke concurrentie ten opzichte van reeds gevestigde ondernemers. Deze laatste groep heeft immers niet de mogelijkheid om op een uitkering terug te vallen. Wat betreft het uitbreiden van de mogelijkheden voor bijstandsgerechtigden naar alle starters wordt verwezen naar het antwoord op de vraag van de VVD hierboven over de verschillen in mogelijkheden tot ondersteuning.

De leden van de CDA-fractie vragen vervolgens welke rol het CWI, zoals dat in het kabinetsstandpunt wordt voorgesteld, zal spelen bij de uitvoering van het Bbz. Ook de leden van de fractie van D66 vragen naar de samenhang met SUWI en de rol van het CWI.

Het voornemen bestaat om bij de kansmeter, en bij de kwalificerende intake die in de CWI's gebruikt gaan worden, ook de mogelijkheden van zelfstandigheid op te nemen. Een persoon die zich bij het CWI meldt en in aanmerking zou kunnen komen voor zelfstandig ondernemerschap, zal door het CWI worden doorverwezen naar de gemeente of naar een in opdracht van de gemeente optredend orgaan. Deze kunnen de betreffende persoon verder beoordelen op de mogelijkheden om zelfstandige te worden en er eventueel voor zorgen dat de betrokkene het traject in de richting van het zelfstandig ondernemerschap in kan gaan.

Tenslotte vragen de leden van de fractie van het CDA hoe dit wetsvoorstel zich verhoudt met de aanstaande herziening van de Faillissementswet? In het onderhavige wetsvoorstel worden de mogelijkheden van uitkeringsgerechtigden om als zelfstandige te beginnen vergroot. In fase I van de aanstaande herziening van de Faillissementswet worden de mogelijkheden vergroot tot voortbestaan van de bedrijven die in financiële moeilijkheden verkeren. Beide wetsvoorstellen vergroten derhalve de mogelijkheden om een bestaan als zelfstandige op te bouwen en dit te behouden.

Tenslotte geven de leden van de fractie van D66 aan het erg belangrijk te vinden dat het bereik van deze regeling daadwerkelijk substantieel vergroot wordt. Zij vragen zich af of deze wetswijziging wel voldoende is om het bereik van de regeling te vergroten. Wat voor een aanvullende

maatregelen gaat de regering nog ten aanzien van deze problematiek nemen?

Zoals in de hoofdlijnennotitie is aangekondigd gaat het niet alleen om de voorstellen in het onderhavige wetsvoorstel. Er worden immers ook voorstellen ontwikkeld ten aanzien van de uitvoering van het Bbz. Er worden handvatten ontwikkeld om de uitvoerders in staat te stellen de beoordeling van de levensvatbaarheidstoets uit te laten voeren door een deskundige organisatie. Voor de begeleiding in de voorbereidingsperiode worden soortgelijke handvatten ontwikkeld. Tenslotte zal een voorlichtings- en beleidsoverdrachtscampagne worden gevoerd om de potentiële cliënten en de uitvoeringsorganen van de mogelijkheden van deze bijstandsverlening te doordringen. Het is het geheel van maatregelen (waaronder ook de CWlaanpak, de aandacht binnen WIW voor zelfstandigen, het Grotestedenbeleid) die de stimulans vormen voor een krachtiger aanpak door de gemeenten.

Artikelsgewijze opmerkingen

Artikel I, onderdeel A

De leden van de VVD-fractie vragen of de kosten van begeleiding op de bijstandsgerechtigde kunnen worden verhaald, indien geen bedrijf wordt gestart en wordt vastgesteld dat betrokkene zich onvoldoende heeft ingespannen.

Hoe beoordeelt de regering de mogelijkheid om aan het niet van toepassing verklaren van de verplichtingen van artikel 113, lid 1, onder a, b, c, d, en f de voorwaarde te koppelen dat betrokkene zich naar vermogen inspannt om te slagen als starter?

Het wetsvoorstel voorziet in begeleiding van een door burgemeester en wethouders aangewezen deskundige. Deze begeleiding wordt aan de belanghebbende feitelijk geboden; in de begeleidingskosten wordt geen bijstand verleend. De bepalingen aangaande terugvordering van bijstand, opgenomen in Hoofdstuk VI, paragraaf 2, van de Algemene bijstandswet, kunnen derhalve geen toepassing vinden. Indien wordt vastgesteld dat de belanghebbende zich onvoldoende inspannt, dan ligt het voor de hand dat burgemeester en wethouders de voorbereidingsperiode (en daarmee ook de begeleiding) beëindigen. Overigens kan erop worden gewezen dat bij de toets die plaatsvindt voordat de betrokkene tot de voorbereidingsperiode wordt toegelaten ook wordt nagegaan in hoeverre de betrokkene aangeeft zich te willen inspannen om het doel van zelfstandigheid te bereiken. Eén van de cruciale punten voor het ingaan van een dergelijk traject is de motivatie zelfstandig ondernemer te worden. Uiteraard zal de gemeente aan de beslissing om de betrokken persoon toe te laten tot de voorbereidingsperiode de voorwaarde verbinden dat de betrokkene zich inspannt om als starter te slagen.

Artikel I, onderdeel C

Het is de leden van de PvdA-fractie niet helemaal duidelijk of de hier bedoelde renteloze geldlening betrekking heeft op het bedrijfskapitaal zoals dat thans ook het geval is, of ook betrekking heeft op een voorbereidingskrediet, dan wel de algemene bijstand ten behoeve van het levensonderhoud. Indien dat laatste het geval is, is er dan sprake van een aanzienlijke aanscherping van het huidige beleid. Zo dat het geval is, betekent dat dan dat een starter vanuit een uitkeringspositie een bedrijf start waarop na een jaar al een schuld van 30 000 gulden rust? Deze leden vragen een duidelijke uitleg van de regering.

Bestaat er vervolgens ook nog de mogelijkheid dat een gedeelte van de voorbereidingskosten van een bedrijf ook bij het doorgaan om niet worden verstrekt, zo vragen deze leden. Te denken valt aan een cursus of

iets dergelijks. In dit geval kan een vergelijking gemaakt worden met de premiemogelijkheden, zo die al in de WIW gelden, zo menen deze leden. Op grond van het huidige artikel 23 Abw, eerste lid, wordt de algemene bijstand ter voorziening in de behoefte aan levensonderhoud voorlopig verstrekt in de vorm van een renteloze lening. Zodra het inkomen over het boekjaar waarin de bijstand is verleend bekend is wordt de hoogte van deze bijstand op grond van het tweede lid van artikel 23 definitief vastgesteld. In het Bbz, artikel 10, is geregeld dat indien bij deze definitieve vaststelling blijkt dat de verleende bijstand vermeerderd met het bedrijfsinkomen minder is dan de voor deze persoon geldende jaarnorm aanvullende bijstand wordt verleend en de verstrekte renteloze lening wordt omgezet in bijstand om niet. Is de verleende bijstand vermeerderd met het bedrijfsinkomen gelijk aan de jaarnorm dan wordt de verleende bijstand omgezet in bijstand om niet. Is de verleende bijstand vermeerderd met het bedrijfsinkomen meer dan de jaarnorm dan wordt het meerdere teruggevorderd en de terecht verleende bijstand omgezet in bijstand om niet.

Uit deze opsomming blijkt dat de renteloze lening in de regel geheel of voor het grootste deel wordt omgezet in bijstand om niet. Aan het eind van het jaar is er derhalve slechts sprake van een voorlopige schuld die geheel of voor het grootste deel weer wordt omgezet in bijstand om niet. In artikel 23a dat in het onderhavige voorstel wordt toegevoegd wordt ten aanzien van het voorbereidingskrediet, dat maximaal f 5 000,- kan bedragen, geregeld dat dit krediet ook wordt omgezet in bijstand om niet in het geval dat er geen start van een bedrijf plaats vindt. Deze lening wordt meegenomen in de bijstand ter voorziening in de behoefte aan bedrijfskapitaal in het geval dat tot de start van een bedrijf wordt overgegaan.

Er treedt derhalve geen aanscherping op van het huidige beleid. Het ligt in de bedoeling dat het voorbereidingskrediet gebruikt wordt voor investeringen in een actief. Het kenmerkende van een actief is dat het op zichzelf een waarde vertegenwoordigt. Kosten van cursussen of iets dergelijks kunnen worden gefinancierd uit het WIW – scholings – en activeringsbudget en worden derhalve niet opgenomen in het voorbereidingskrediet. Nu de regering aangeeft dat van de voorbereidingskosten 90% wordt vergoed door het Rijk, zal het resterende deel van 10% van de kosten dan toegevoegd worden aan het gemeentefonds, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.

Voor het BBZ geldt net als voor de ABW een financieringsverhouding van 90% via het Rijk en 10% via het gemeentefonds. Indien de Rijksuitgaven stijgen wordt het gemeentefonds automatisch opgehoogd. Dit gebeurt ook zo met de extra uitgaven van het onderhavige wetsvoorstel.

Artikel II

De leden van de PvdA-fractie vragen wanneer de invoering wordt verwacht.

Verwacht wordt dat het wetsvoorstel in de loop van het vierde kwartaal van 1999 kan worden gepubliceerd. Met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is afgesproken dat wetsvoorstellen in de regel pas 3 maanden na publicatie in het Staatsblad worden ingevoerd. Dit betekent dat de invoering kan plaatsvinden op 1 april van het jaar 2000.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
K. G. de Vries